

SINTEF

COFACTOR forskningsprosjekt

REN Temadager, 20.april 2022

Karen Byskov Lindberg

PhD | Seniorforsker | SINTEF Community

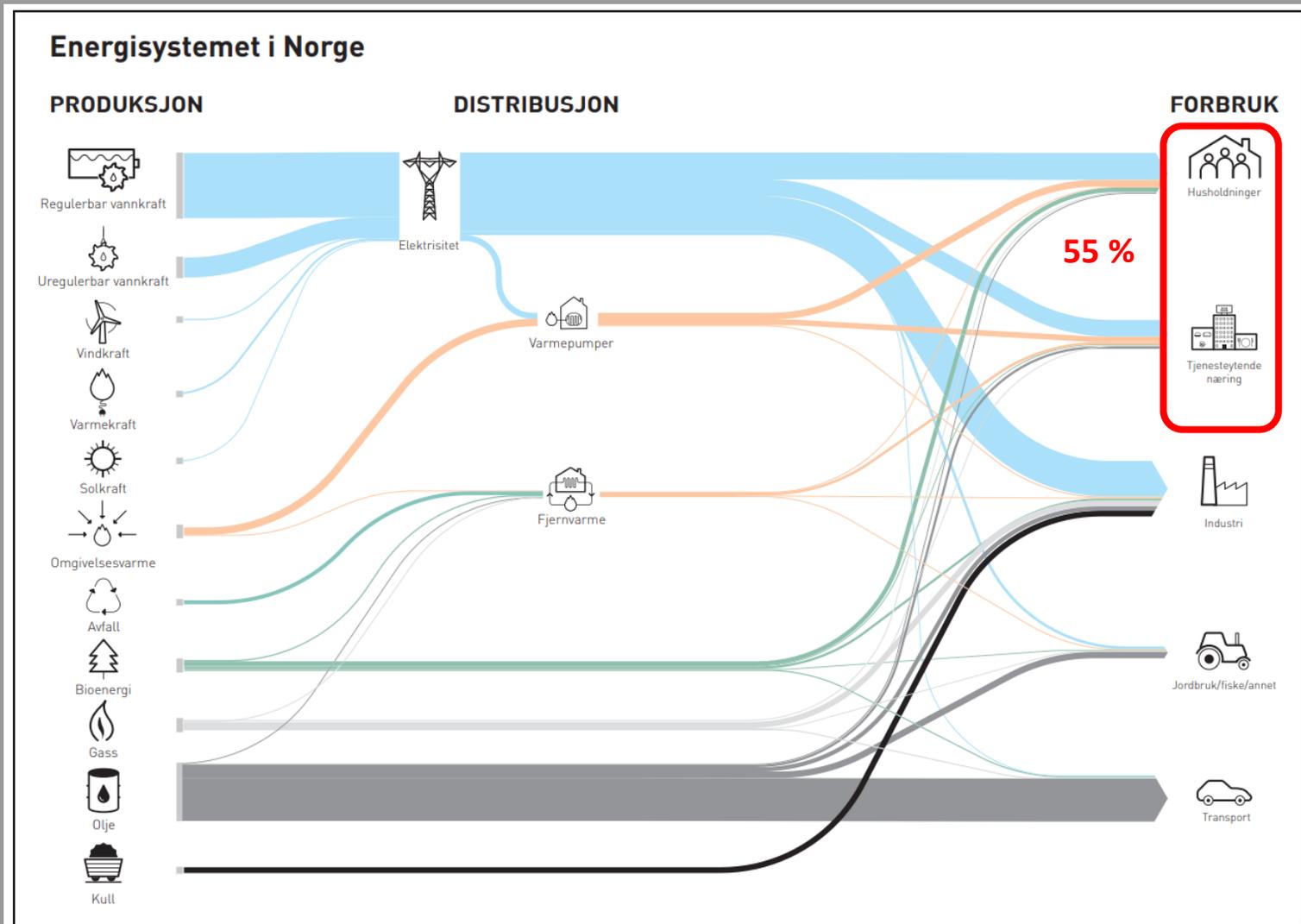
Teknologi for et bedre samfunn

SINTEF

Bygninger

- Energibruk
  - Boliger og næringsbygg
  - Elektrisitet: 63 TWh (55 %)
  - Energi: 78 TWh (37 %)
- Verdiskapning
  - Bygg og anlegg, og eiendomsnæringen
  - Nest størst etter olje og gass
  - 15,9 % av verdiskapning i norsk næringsliv
  - 25 % av sysselsatte

Figur 2.1 Illustrasjon av Energisystemet i Fastlands-Norge.

Tykkelsen på pilene er dimensjonert etter faktiske størrelser. For at også de tynneste pilene skal være synlige er de gjort noe større en den faktiske mengden skulle tilsi.

Kilde: SSB/NVE/OED

SINTEF

COFACTOR

- Kompetanseprosjekt for næringslivet (KSP)
- Samarbeid med både nettselskap og byggeiere
- 2021-2025
- MÅL
  - økt kunnskap om bruk av energi bak målerne i bygg i Norge
  - nye og oppdaterte **samtidighetsfaktorer** og **standard lastprofiler** for ulike bygningstyper
  - metode for hvordan vi kan estimere topplasten for bygg – for **prosjektering** og **energimerking av bygg**.

<https://www.sintef.no/prosjekter/2021/cofactor/>

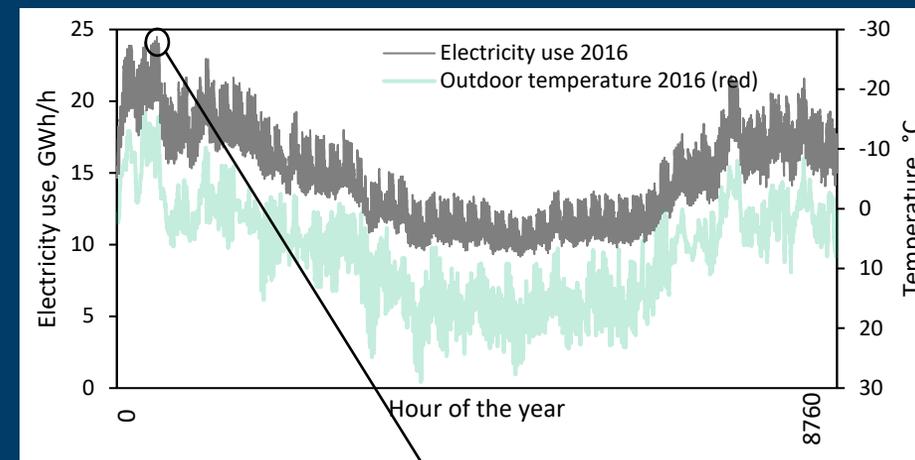

Figure 1 Hourly electricity load in Norway 2016 (NordPool)

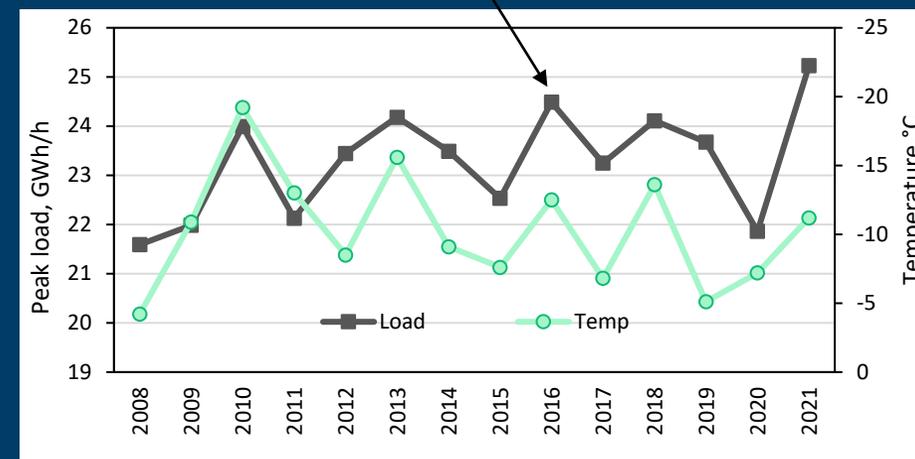

Figure 2 Peak power demand in Norway 2008-2021.

SINTEF

Bakgrunn

- Ny teknisk spesifikasjon om bygningers effektbehov SN/TS 3032
  - Metode for å beregne effektbehov for ulike byggtyper
  - "(...) beregningsmetode for bygningers effektbehov som tar hensyn til samspillet mellom bygningskroppen og bygningens tekniske systemer for varme, kjøling og energiproduksjon."

<https://www.standard.no/nyheter/nyhetsarkiv/bygg-anlegg-og-eiendom/2022-nyheter/ny-teknisk-spesifikasjon-om-bygningers-effektbehov/>

- Enovas Energimerkeordning
  - Ønsker å basere energimerke-skalaen på effektbehov og levert energi
  - Høring med frist 13.mai 2020. Ligger hos OED.

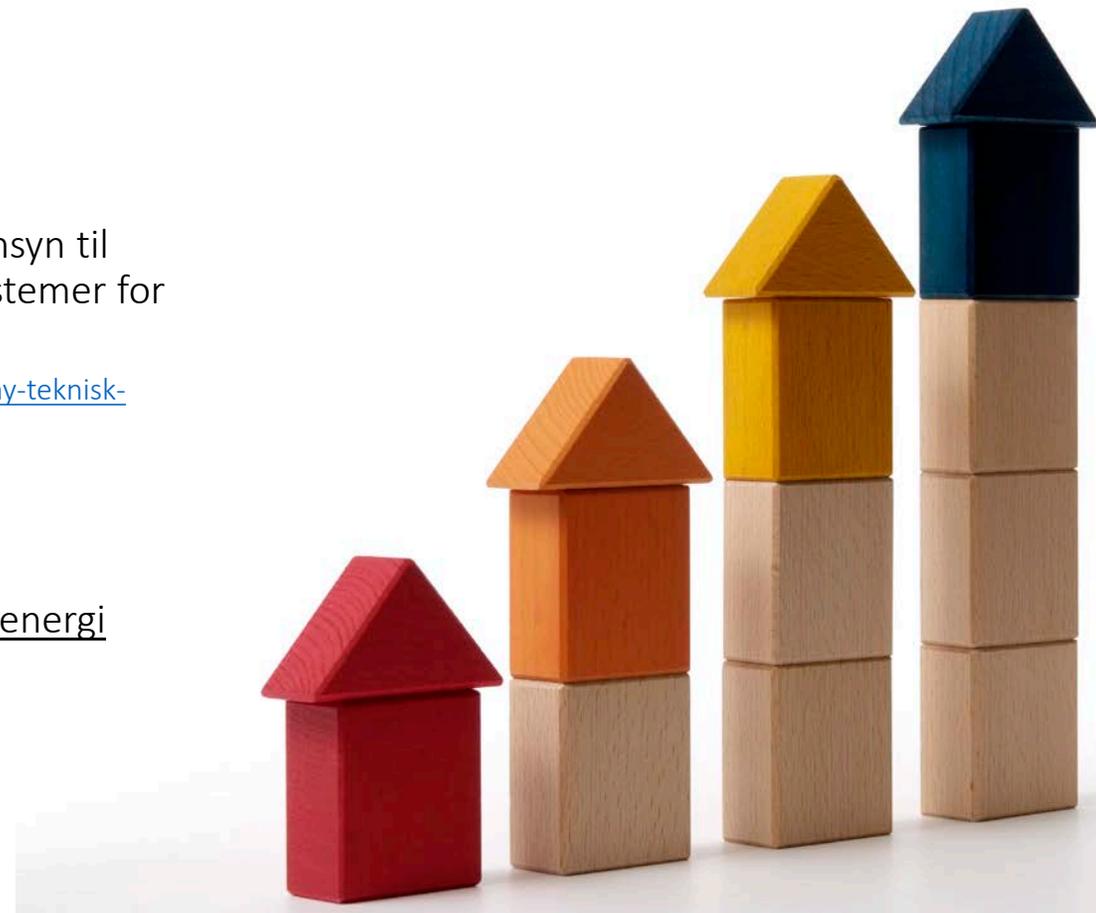
$$\text{Energimerket} = a \times E_{score} + (1 - a) \times P_{score}$$

E_{score} = Poengsum fra 0 til 100 for behov for levert energi til bygget

P_{score} = Poengsum fra 0 til 100 for den elektriske effektbelastningen til bygget

a = politisk vektingsfaktor av energi mot effekt

$$0\% < a < 100\%$$

SINTEF

Motivasjon

- Faktisk effektbruk viser seg å være lavere enn **innmeldt effektbehov for kontorbygg og boliger**
  - i noen tilfeller utgjør det kun 10% (se eksempel)
- **Trafoer, linjer og kabler i disribusjonsnettet er overdimensjonerte i forhold til faktisk belastning**
  - Ringerikskraft melder om gjennomsnittsbetastning på 20% på de fleste trafoer, og maksbetastning på ca 50%.
  - Når optimal ytelse på trafoen ligger rundt 70% fører dette til dårlig effektivitet i nettet og lav ressursutnyttelse
- → Behov for å revidere gamle tommelfingerregler om innmeldt effektbehov for bygg

Soknedalsveien 10-12

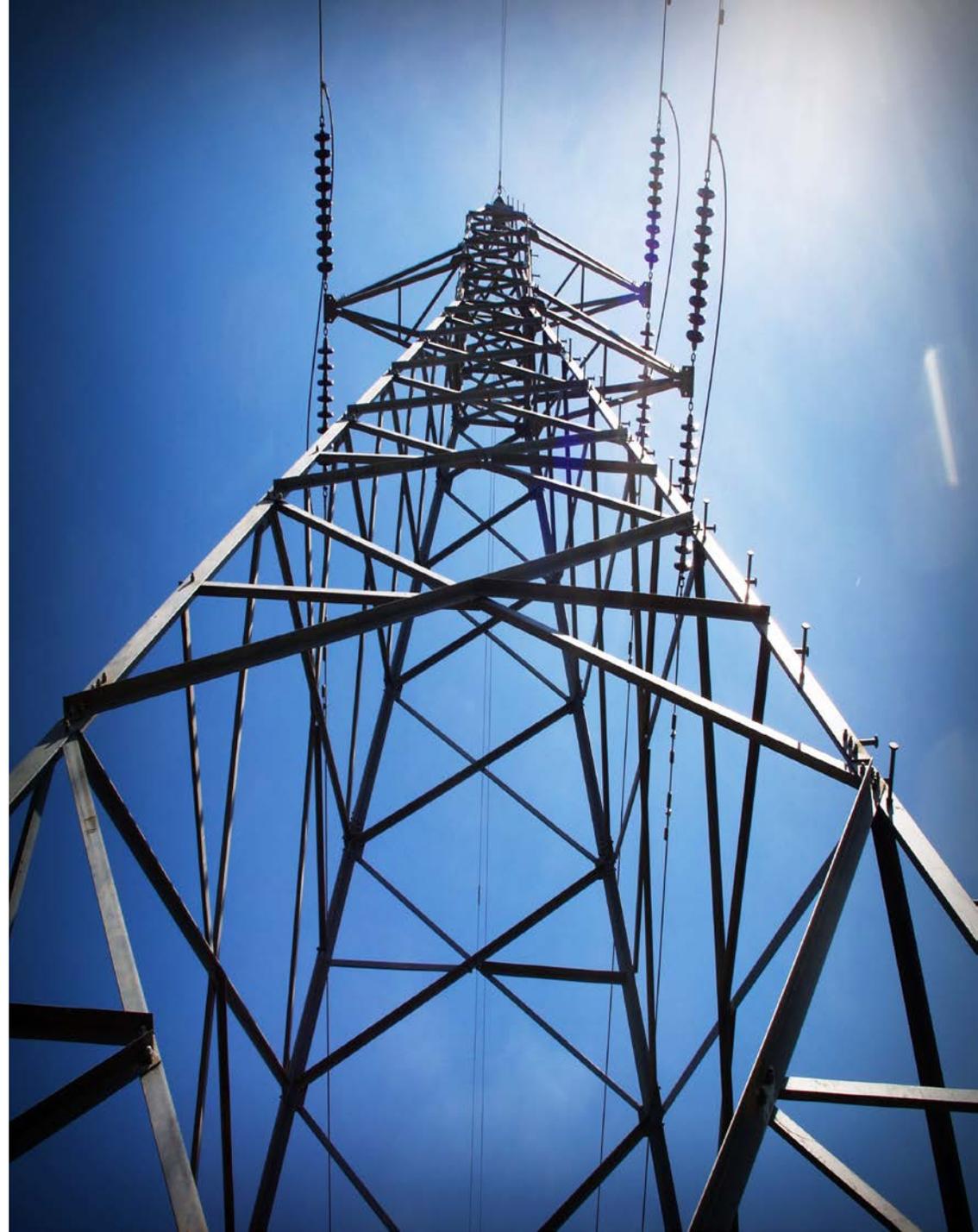
- Bestilt effekt 345kVA pr. blokk
- Trafo 800kVA (noen andre kunder)
- Målt makseffekt 36,3kVA
- Ekstra trafokost 50.000kr
- Neste blokk fikk «gratis» trafoøkning.

SINTEF

Samtidighetsfaktorer

- Brukes i nettplanlegging for å dimensjonere kraftnettet
  - basert på hvordan bygg brukte elektrisitet for 20 år siden
- Endringer
  - Nytt forbruk
  - Bedre teknisk standard av bygningskropp
  - Varmepumper
  - Fleksibel styring: varmtvannsberedere og elbillading
  - PV
- Trenger mer kunnskap om
  - samtidighetsfaktorer for *ulike energiformål*
    - ikke bare samlet for én husholdning (eller ett bygg)
  - bygningers *formålsfordelte* energibruk og *lastprofil*
    - Særlig viktig er det å kjenne til lastprofilene til tappevann og romvarme

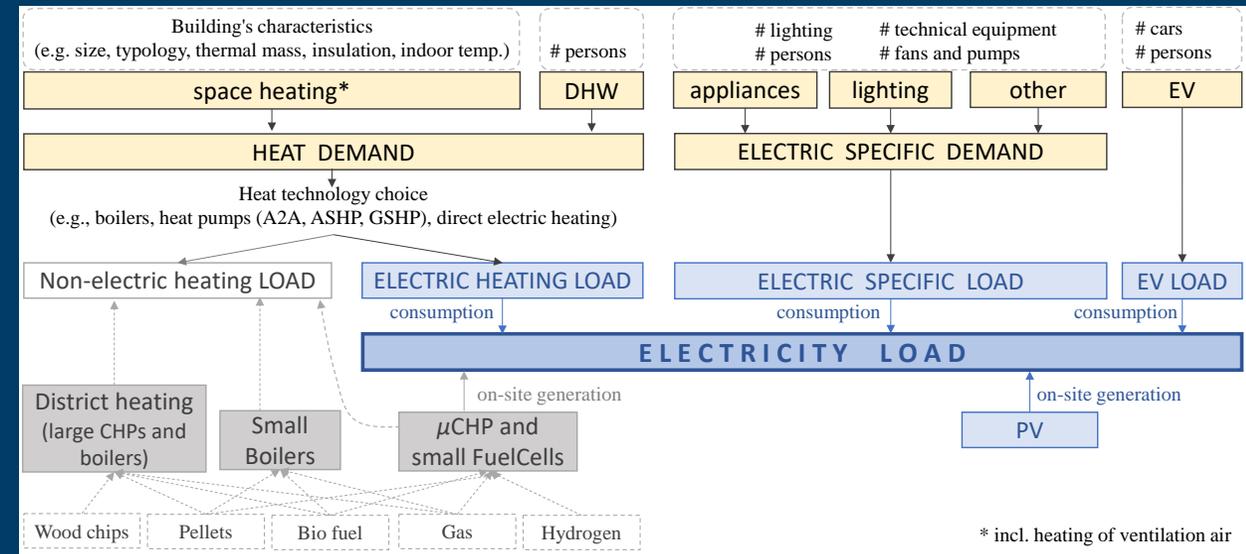
Mål og delmål

- The primary objective
  - establish new knowledge on the energy use in buildings behind the meter
- Secondary objectives
  - O1. Develop a robust and novel methodology to calculate **the peak load** of buildings, that accounts for new technologies and that is suitable for the Energy Labelling of buildings;
  - O2. Develop a methodology for and provide updated **typical load profiles** for different building typologies;
  - O3. Provide new **coincidence factors** per building type and per energy service.

WP4, WP5

WP3

WP4

Figure 3 Components of the electricity load of buildings in a Northern European climate (based on figure in Lindberg et al. 2019*).

*K. B. Lindberg, S. J. Bakker, and I. Sartori (2019). Modelling electric and heat load profiles of non-residential buildings for use in long-term aggregate load forecasts. Util. Policy, vol. 58, pp. 63–88, 2019, doi: 10.1016/j.jup.2019.03.004.

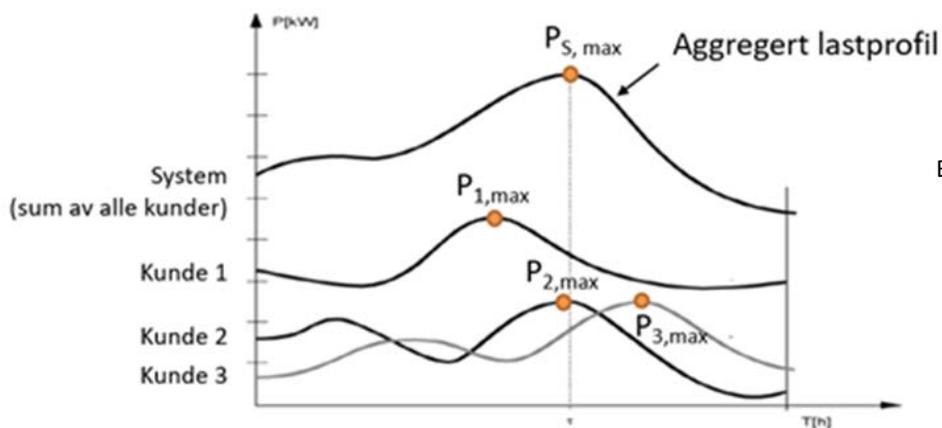
SINTEF

Samtidighet og sammenlagring

Nettplanlegging

• Samtidighet

- hvor sannsynlig det er at alle individuelle bygg/kunder (av samme type) har sin makslast samtidig

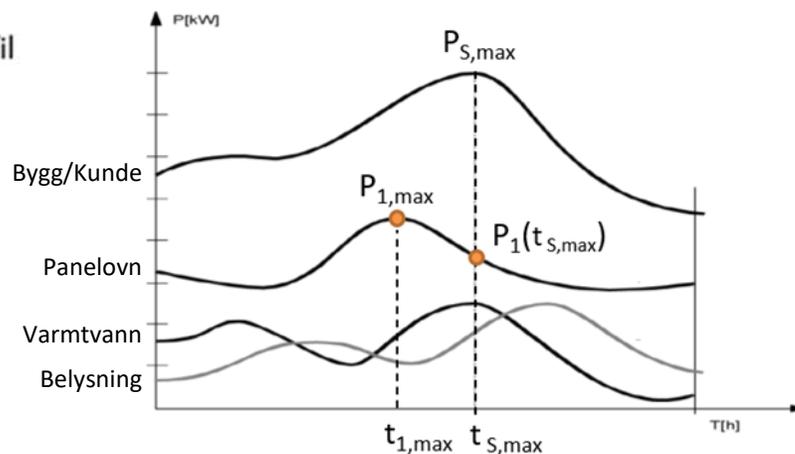

$$\alpha = \frac{P_{S,max}}{\sum_i^N (P_{i,max})}$$

Innmeldt effekt

• Sammenlagring

- hvor mye en last (eks. belysning) sin makslast bidrar til byggets/kundens makslast

$$s_i = \frac{P_i(t = t_{S,max})}{P_{i,max}}$$

Rapportnummer - Fortrolig

COFACTOR: Samtidighetsfaktorer og sammenlagingsfaktorer

Definisjon og case-studie

Forfattere

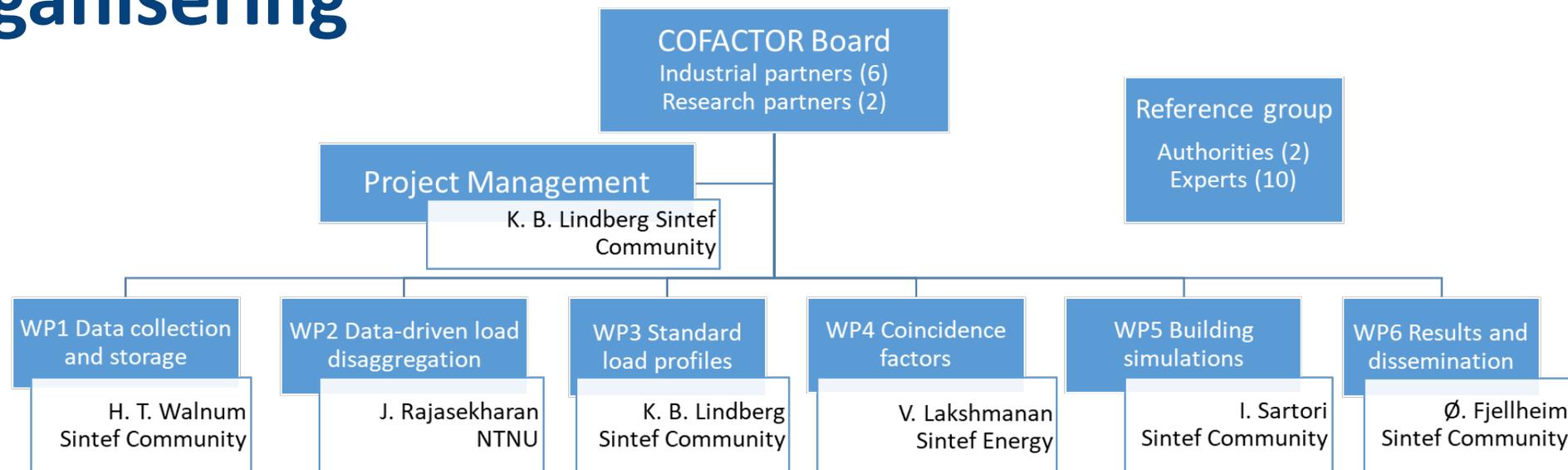
Karen Byskov Lindberg
Synne Krækling Lien
Øystein Fjellheim

SINTEF

Organisering

- **Forskningspartnere**

- SINTEF Community, SINTEF Energi og NTNU Elkraftteknikk

- **Industripartnere**

- Statsbygg, Tensio TN AS, Elvia AS, Enova SF, Energi Norge, og Nelfo

- Referansegruppe: NEK, NOVAP, Standard Norge, Multiconsult (Erichsen&Horgen) og NVE

- Dataleverandører: Drammen Eiendom, Akershus Energi Varme AS, Thon Eiendom, FutureHome og Statnett

SINTEF

Arbeidspakker

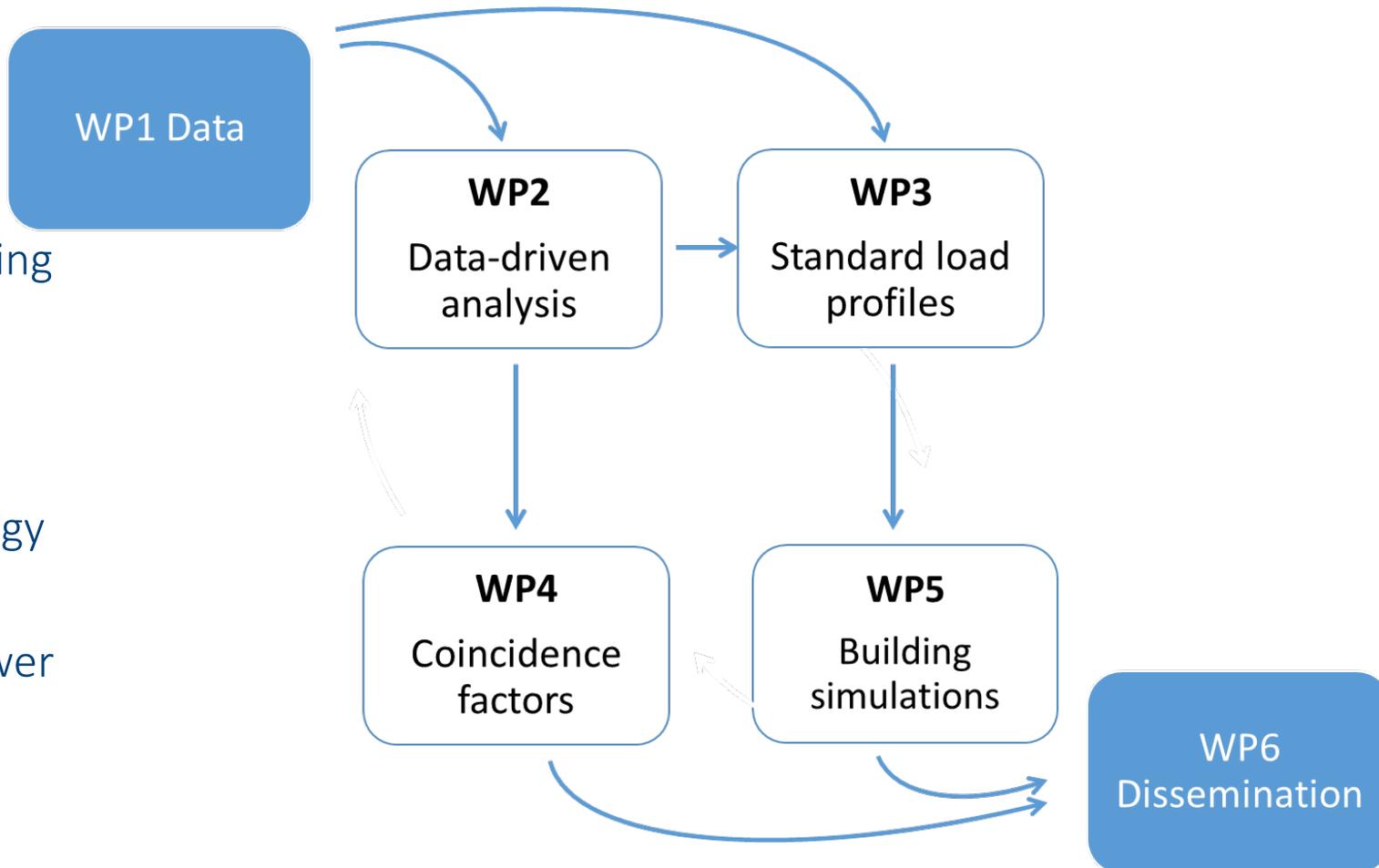
WP1 Data collection, cleaning and storing
SINTEF Community

WP2 Data-driven load disaggregation
NTNU Elkraftteknikk

WP3 Standard load profiles methodology
SINTEF Community

WP4 Coincidence factors and peak power
SINTEF Energi

WP5 Building simulation
SINTEF Community

SINTEF

Fremdriftsplan

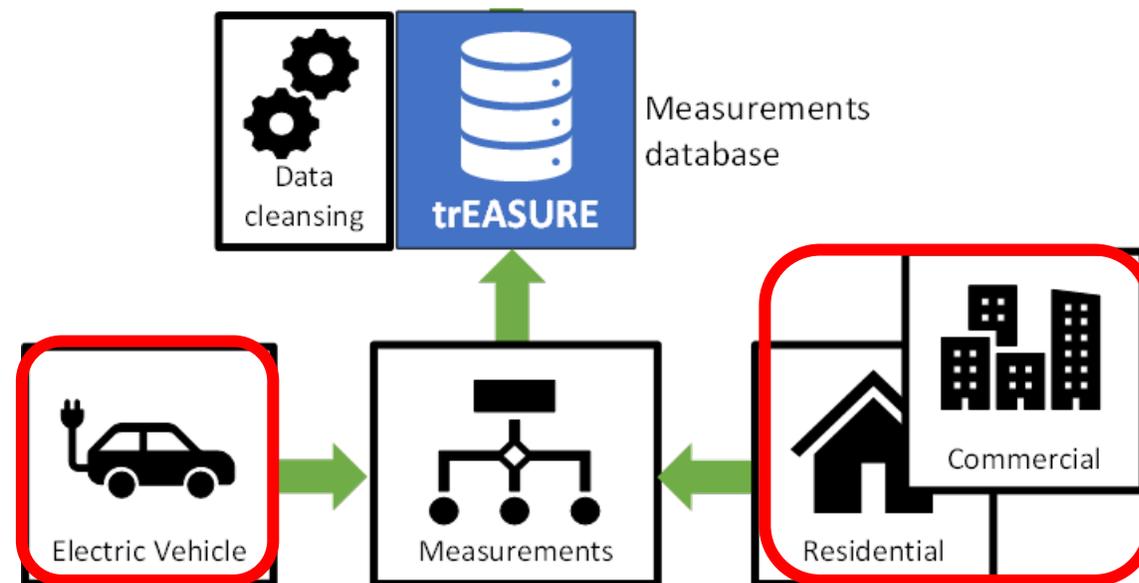
- Oppstart 1.okt 2021
- Slutt 1.okt 2025

2022 2023 2024 2025

	Cycle 1		Cycle 2		Cycle 3		Cycle 4	
	Q1Q2	Q3Q4	Q1Q2	Q3Q4	Q1Q2	Q3Q4	Q1Q2	Q3Q4
WP0 Project management 0.1 Administration 0.2 Internal and external communication	SINTEF C: Dr. K. B. Lindberg							
WP1 Data collection, cleaning and storing 1.1 Stock-data collection 1.2 Additional plugs/meters (procurement and installation) 1.3 Classification of building typologies (for WP2, WP3, WP4 and WP5) Deliverables for WP1	SINTEF C: M.Sc. H.T.Walnum <i>trEASURE database</i>							
WP2 Data-driven load disaggregation 2.1 Disaggregation modelling framework 2.2 Load disaggregation per energy service and energy technology 2.3 Building load profile classification Deliverables for WP2	NTNU: Dr. J. Rajasekharan							
WP3 Standard load profiles methodology 3.1 Load profile methodology and modelling 3.2 Per building category and energy service 3.3 Per building typology Deliverables for WP3	SINTEF C: Dr. K. B. Lindberg							
WP4 Coincidence factors and peak power 4.1: Methodology and modelling framework 4.2: Pmax(1), Pmax(∞), and coincidence factor per building typology 4.3: Coincidence factor for selected energy services Deliverables for WP4	SINTEF E: Dr. V. Lakshmanan							
WP5 Building simulations for peak load estimator 5.1 Simulation archetypes for calculating peak load 5.2 New methodology for calculating peak power of buildings Deliverables for WP5	SINTEF C: Dr. Igor Sartori							
WP6 Results and dissemination Annual reports and Final report Workshops (internal) Closing seminar Presentations (external at conferences)	SINTEF C: Director Ø. Fjellheim							

WP1 Data collection, cleaning and storing

- trEASURE (FME ZEN & FME ZEB)
- SmartBuildingHUB
  - Innvilget e-infrastruktur (forskningsinfrastruktur)
- Erfaringer fra VarmtVann2030
  - Kunnskap om byggene/systemene gjør det lettere å forstå målingene
  - Målingene gjør det lettere å forstå byggene/systemene
  - For eksempel: Målinger av varmetap i varmtvannssirkulasjonen

PhD candidate Åse Sørensen
FME ZEN in Smart Cities

PhD Thesis Karen B. Lindberg
FME ZEB
FME ZEN in Smart Cities

SINTEF

Datainnsamling

- Så langt:
  - Drammen eiendom
  - Statsbygg
  - GreenCharge
  - PhD Statnett/NTNU (Matthias Hofmann)
- Fremover
  - Elhub
- Systematisering, organsiering og data cleaning
  - **SmartBuildingHUB** (e-infrastruktur) 25 mill NOK

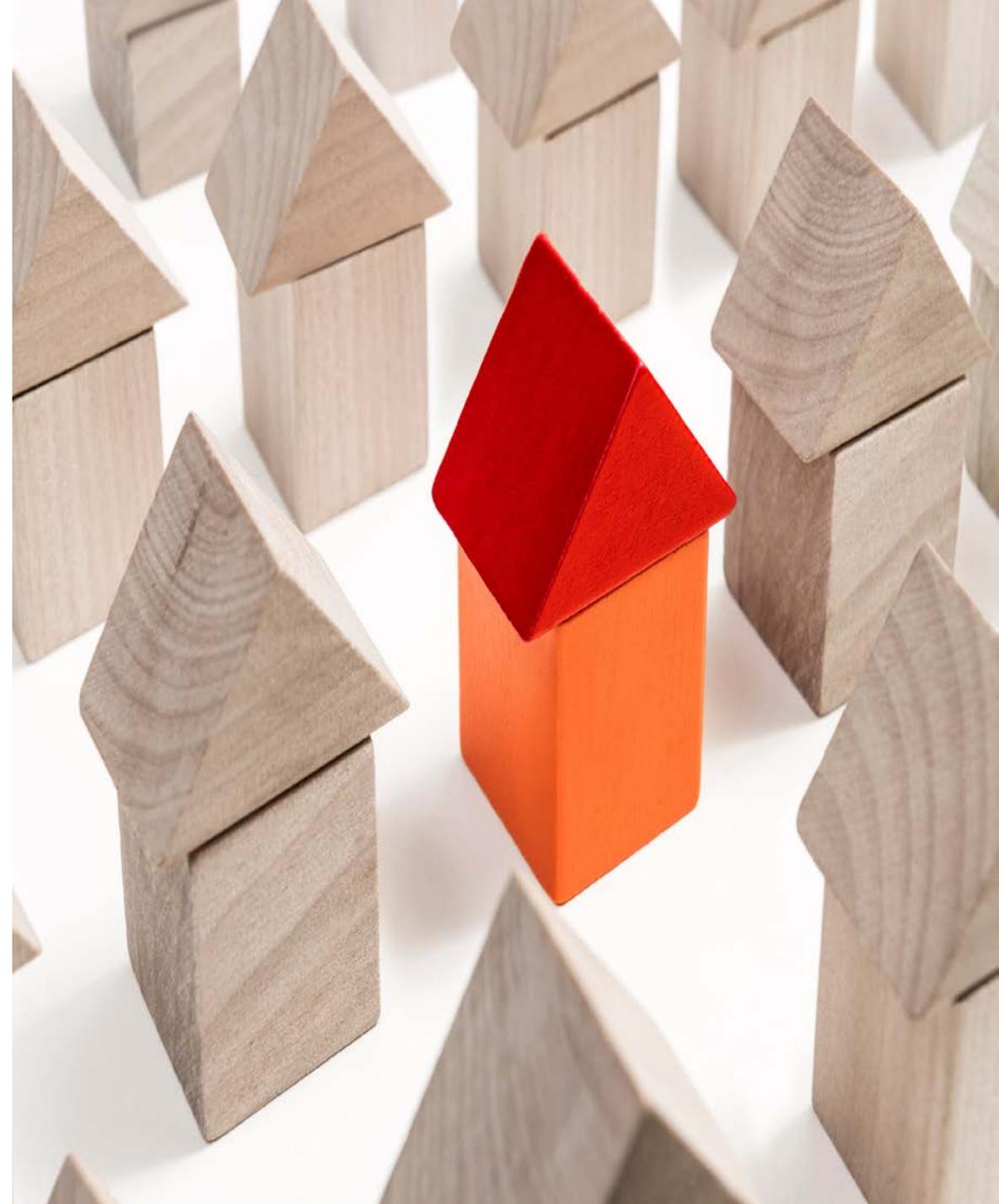

SINTEF

Hvorfor er det viktig med målinger?

- Energistandard
  - Gammel, TEK10, TEK17, nesten nullenergi
- Ventilasjonssystemer
- Oppvarmingsystemer
  - Panelovn
  - Varmepumpe (luft-til-luft, bergvarmepumpe)
  - Vedovn
- Elbil
- Sol
- Lager
  - Varmelager
  - Batteri

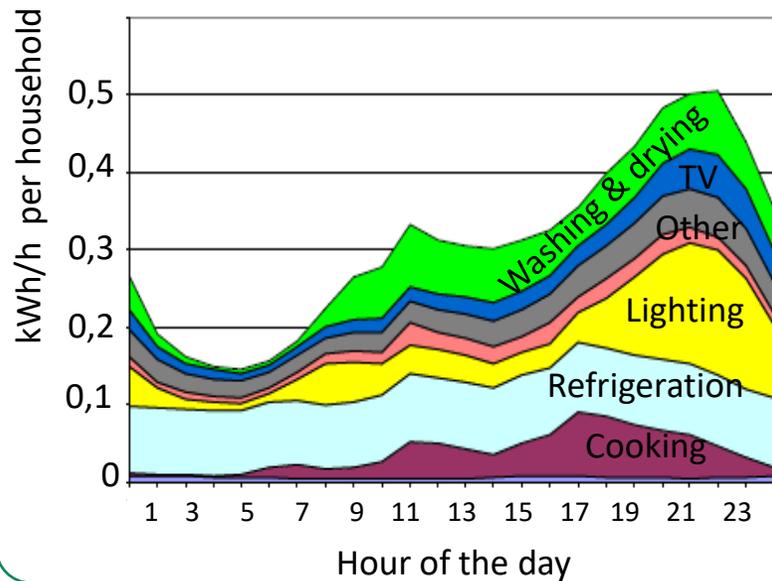

SINTEF

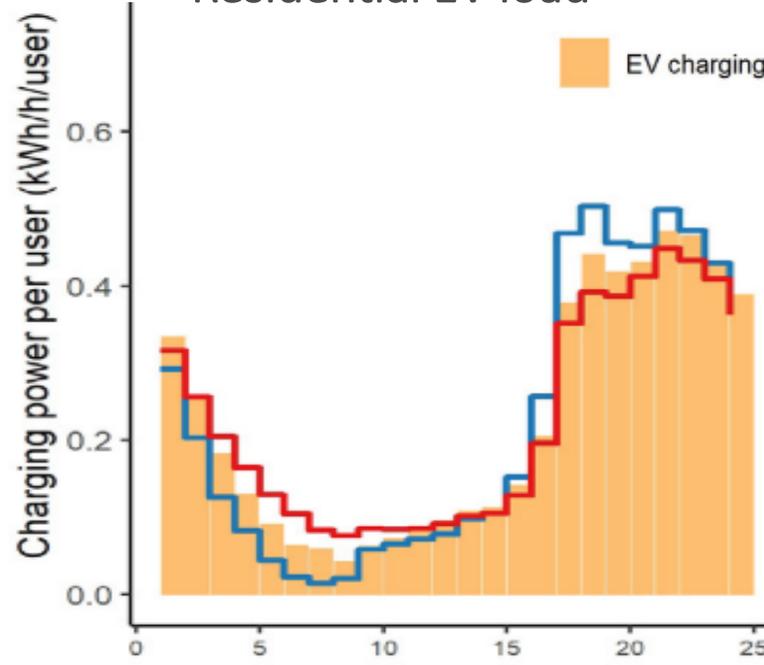
Boliger

Household load

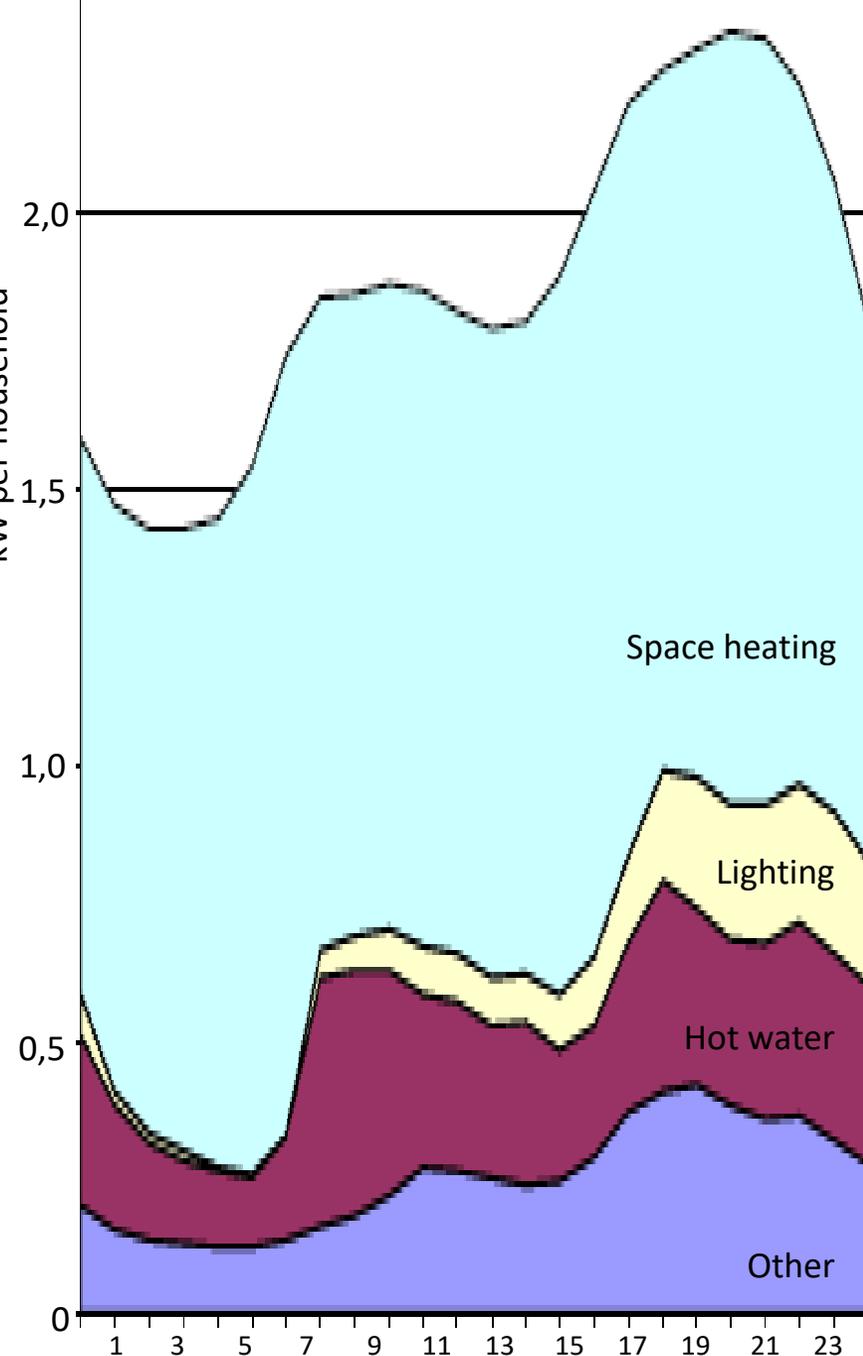
Source: SINTEF Energi

Residential EV load

Source: Sørensen, Å. L. et al. (2021). <https://doi.org/10.1016/j.enbuild.2021.110923>

kW per household

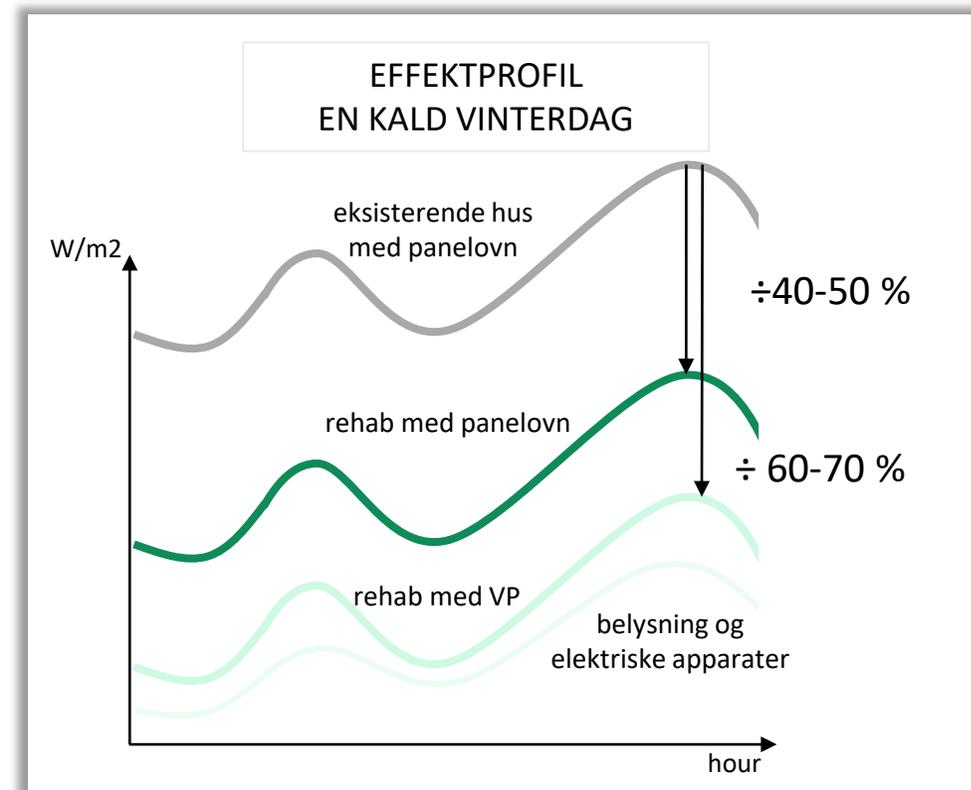

Source: SINTEF Energi

Isolering og tekniske systemer i bygg

- Påvirker effektbehovet
- Isolasjon og tetting
- Varmepumpe og akkumulator

- Vannbårne systemer en forutsetning
  - dekke *alt varmebehov*
    - tappevann og all romvarme (inkl. badegulv)
  - *energifleksibilitet*
    - Ved bruk av varmelager

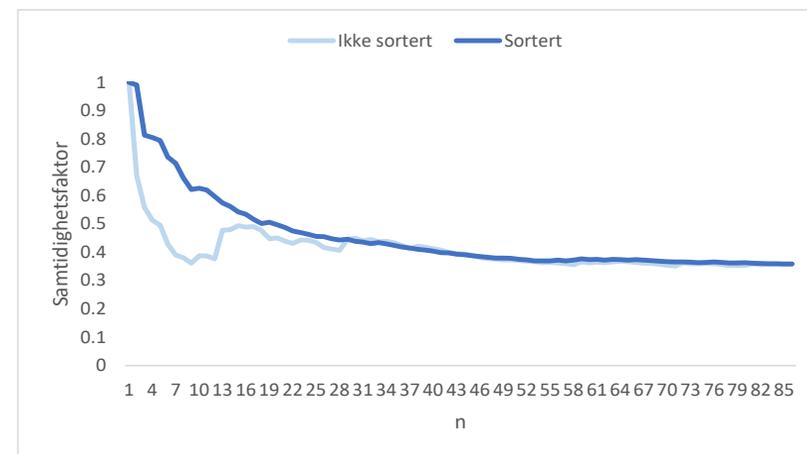
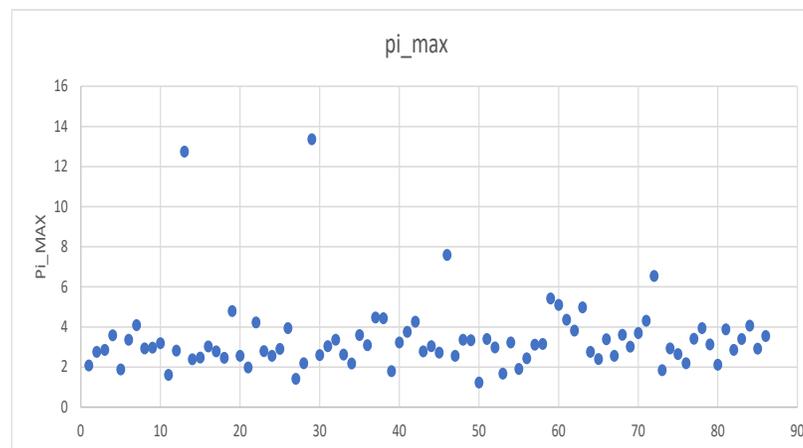
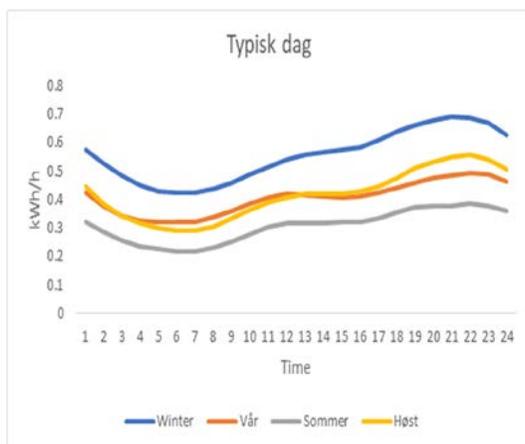

SINTEF

Eksempel 1: Ringerikskraft

- Timesmålinger fra 4 blokker (86 målere)
- Anonyme, ukjent størrelse på leiligheter
- Elspesifikt forbruk (varmebehov dekkes av fjernvarme)
- 2018/2019-2021

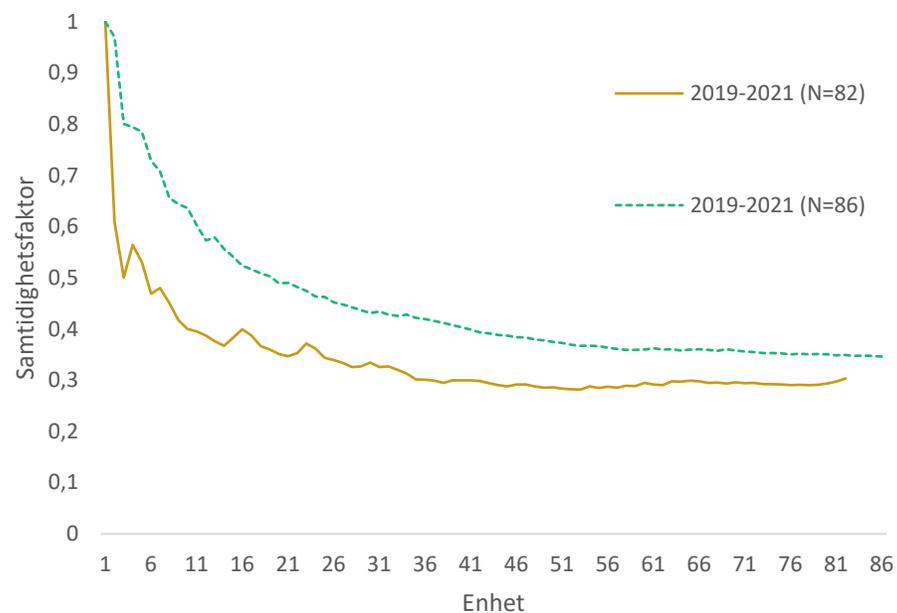
$$\alpha = \frac{P_{S,max}}{\sum_i^N (P_{i,max})}$$

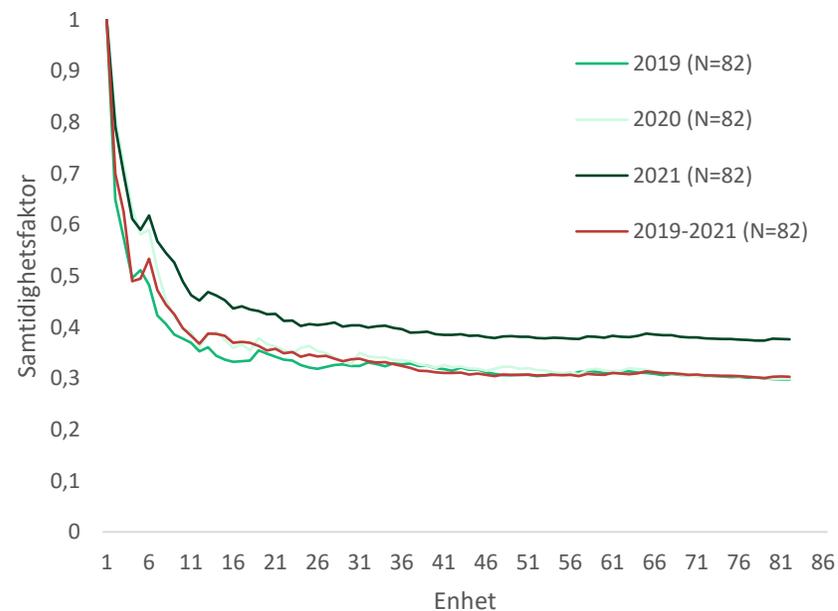

SINTEF

Utvalget påvirker samtidighetsfaktoren

- **Utvalget av bygg** påvirker.
- Målere med ekstreme verdier kan ha stor påvirkning på utviklingen i samtidighetsfaktor.
- Her ser vi forskjellen i utvikling av samtidighetsfaktor når vi tar med de 4 byggene med høyest topplast

- Årlige variasjoner i klima og adferd påvirker også utviklingen.

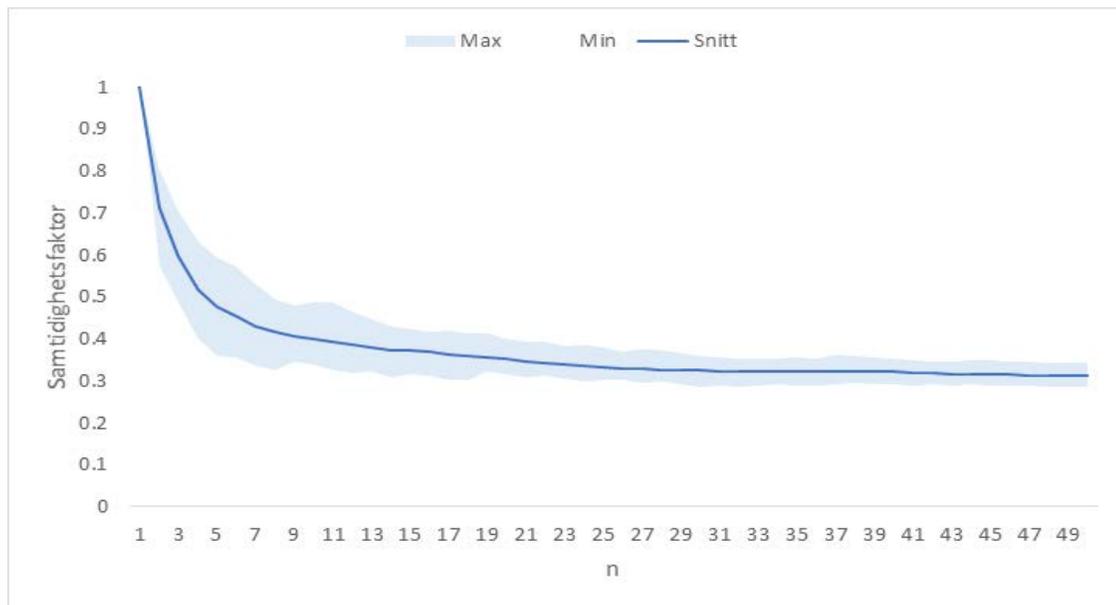
SINTEF

Løsning

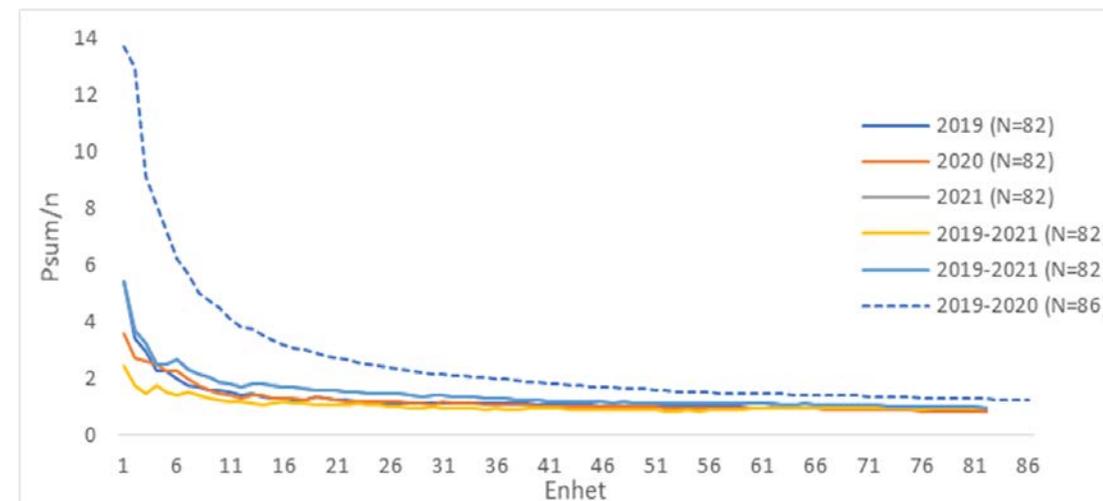
Vi tar et tilfeldig utvalg av 50 bygg 50 ganger. Samtidighetsfaktoren konvergerer når vi nærmer oss 50 (liten variasjon, nær maks utvalg)

Samtidighetsfaktor		
Utvalg	n=50	n=N
2019-2020 (N=82, sortert)	0.31	0.30

- Samtidighetsfaktor

- Makslast

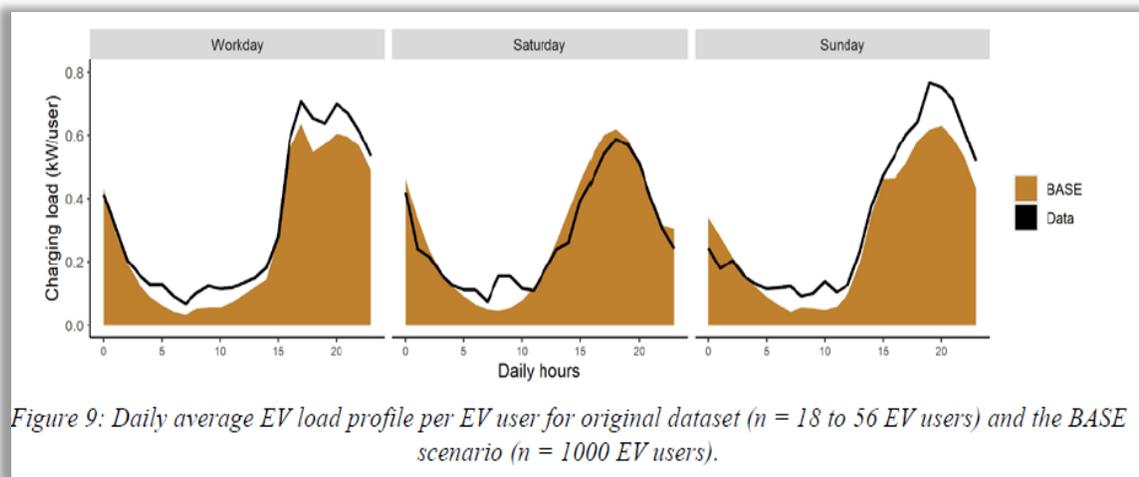

SINTEF

Eksempel 2: elbillading

- Basert på målinger i Norge

Samtidighetsfaktor

Maks effekt

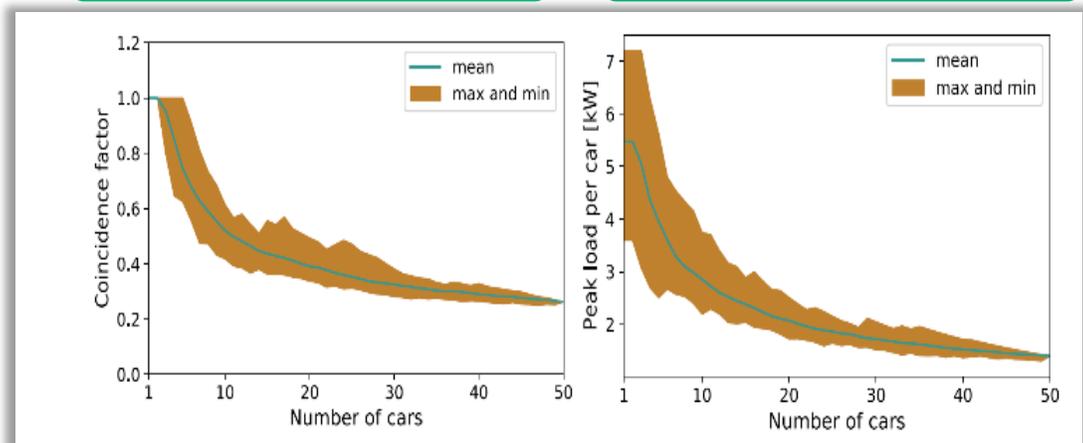

Figure 12: Coincidence factor and peak load per EV for an increasing number of EVs in the BASE scenario.

M. C. Westad (2021). A stochastic simulation tool for generating hourly load profiles for residential EV charging, based on real-world charging reports. Master Thesis, Institutt for Elkraftteknikk, NTNU
Å. L. Sørensen et al. (2022). Stochastic load profile generator for residential EV charging. BuildSim Nordic Conference 2022

SINTEF

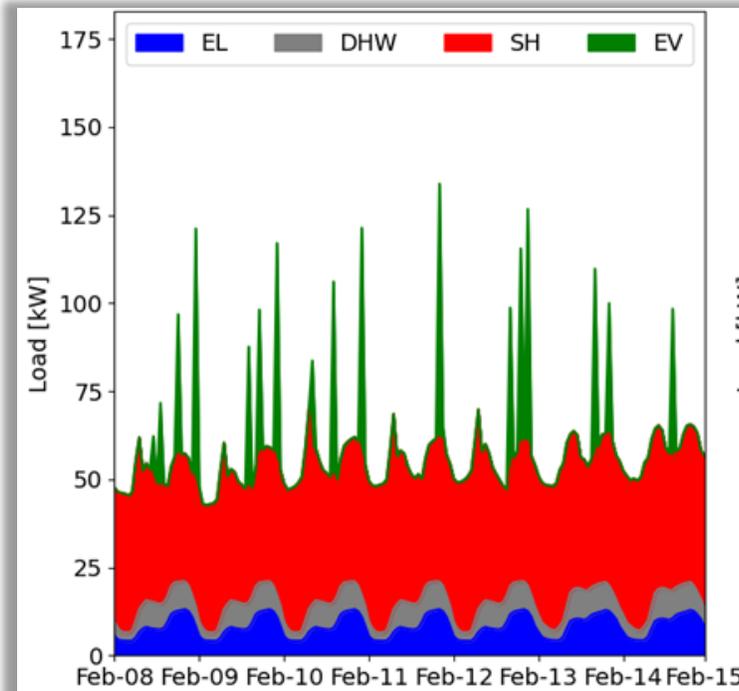
Eksempel 3: Smart styring

- FlexBuild

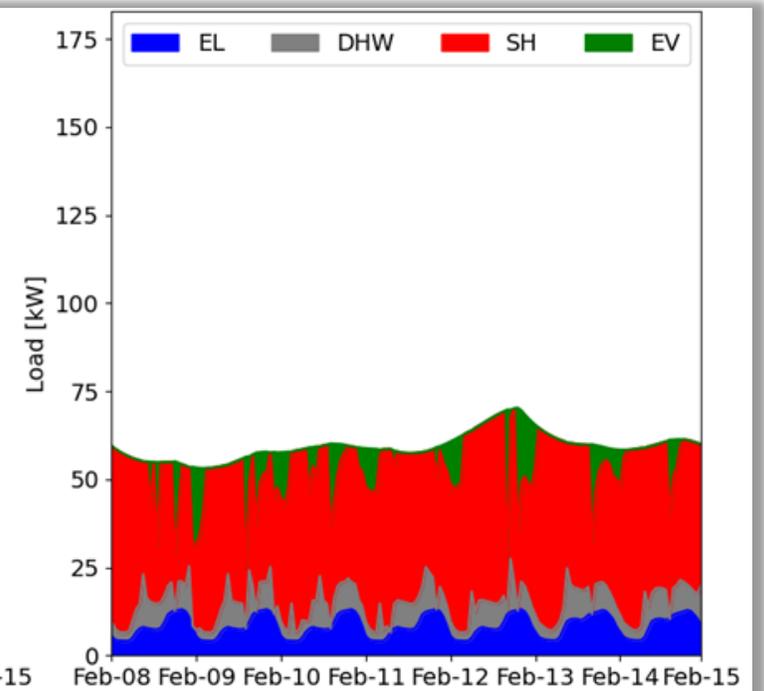
<https://www.sintef.no/projectweb/flexbuild/>

- Smart styring av
  - Romvarme
  - Varmtvann
  - Elbil-lading
- Uten å påvirke kundens komfort
  - Slipper å tenke på flytting
- Eksempel her: boligblokk med 10 leiligheter og 7 elbiler

Ingen styring

Smart styring

Source: Sartori, Lindberg et al. (2022)

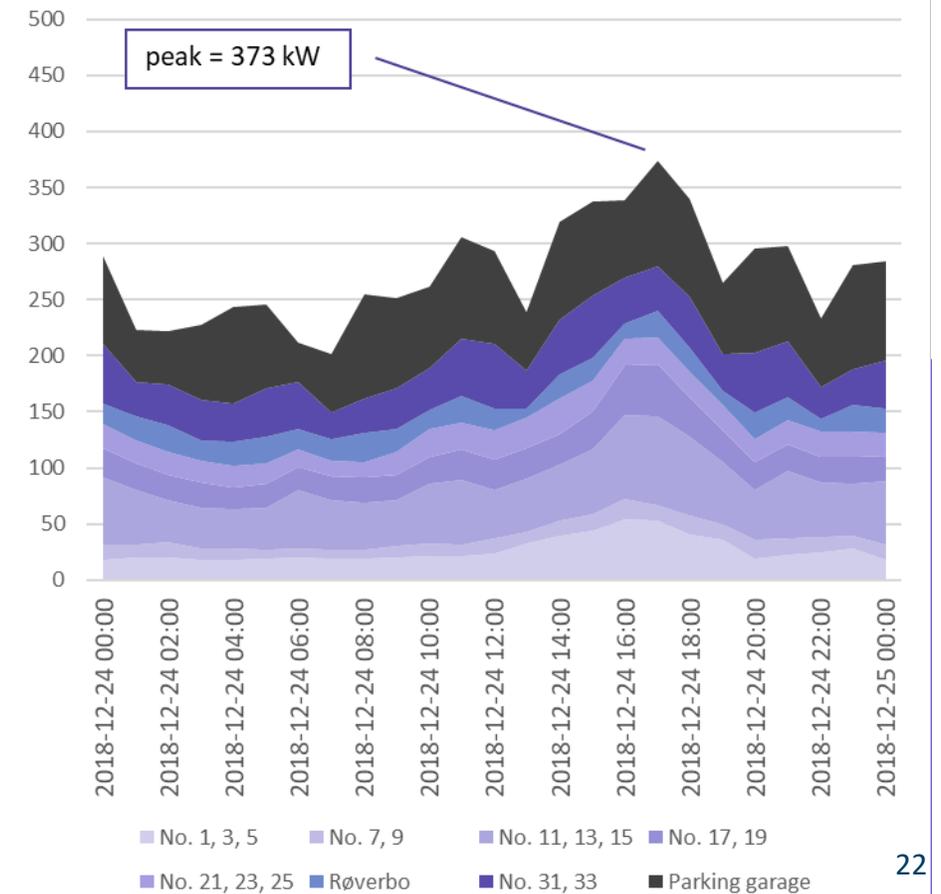
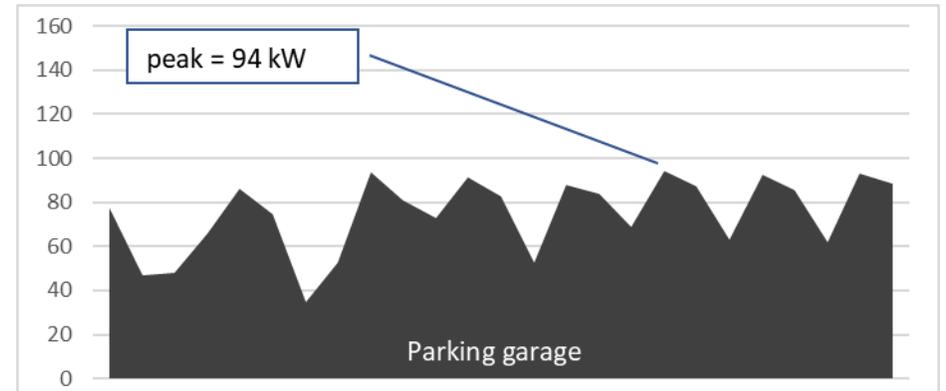
SINTEF

Eksempel 3: Borettslag

- Smart lading av 230 elbiler
- Røverkollen borettslag (246 leiligheter)
- 9 hovedmålere

<https://www.greencharge2020.eu/>

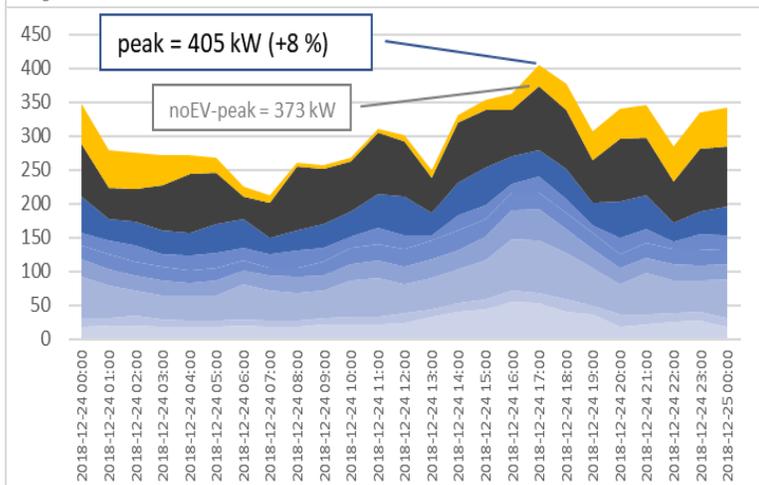
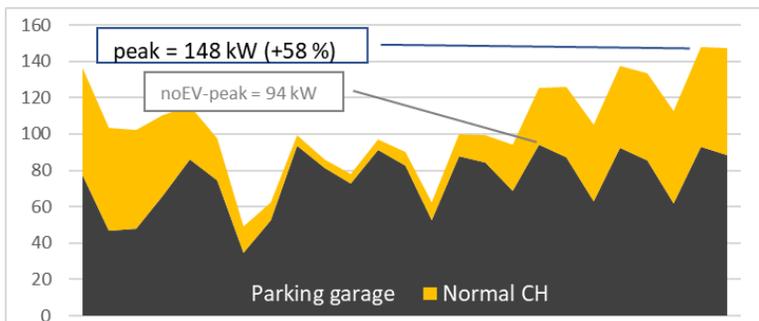

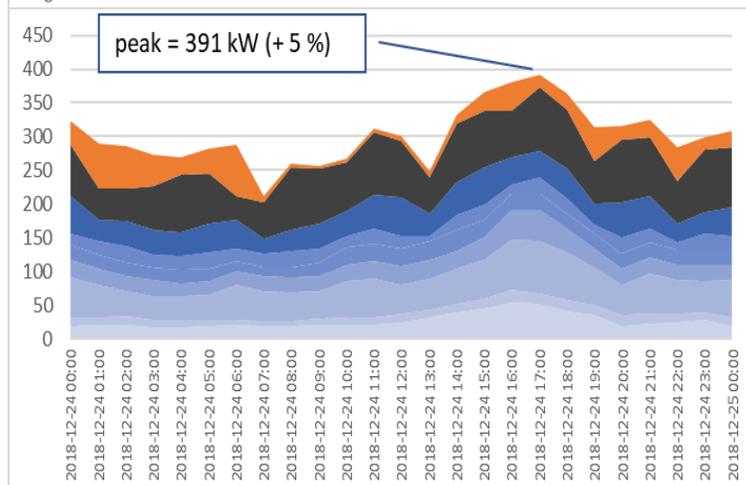
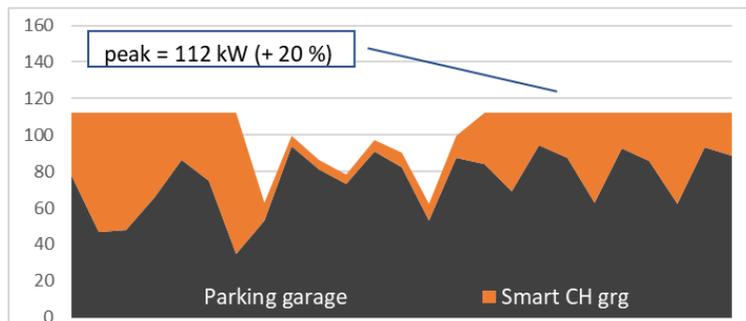
SINTEF

Nytte av smart lading

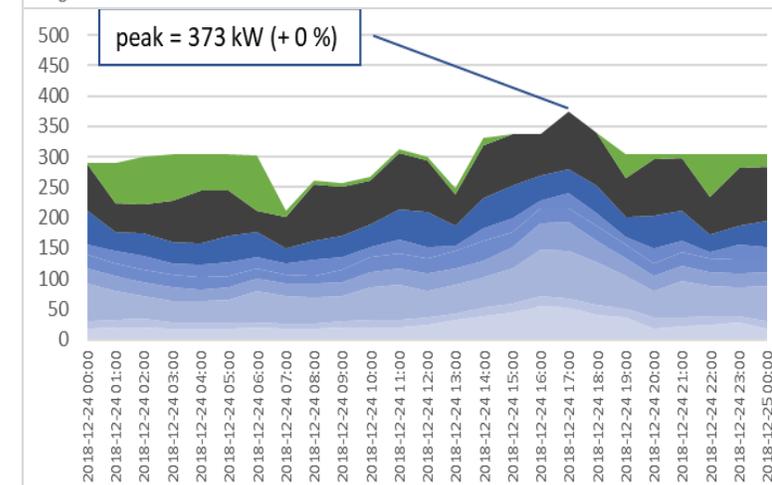
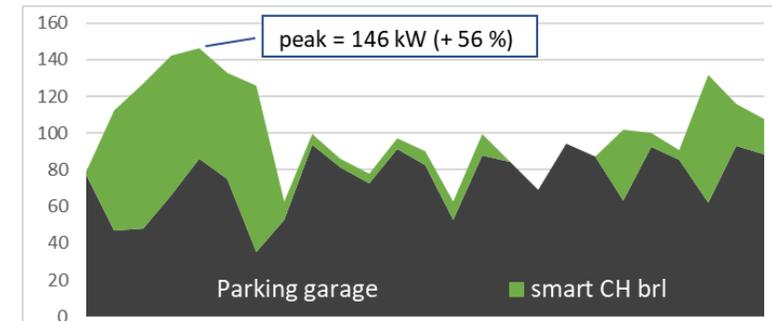
0) Normal charging of 70 EVs

1) Smart charging – reducing garage's peak

2) Smart charging – reducing Røverkollen's peak

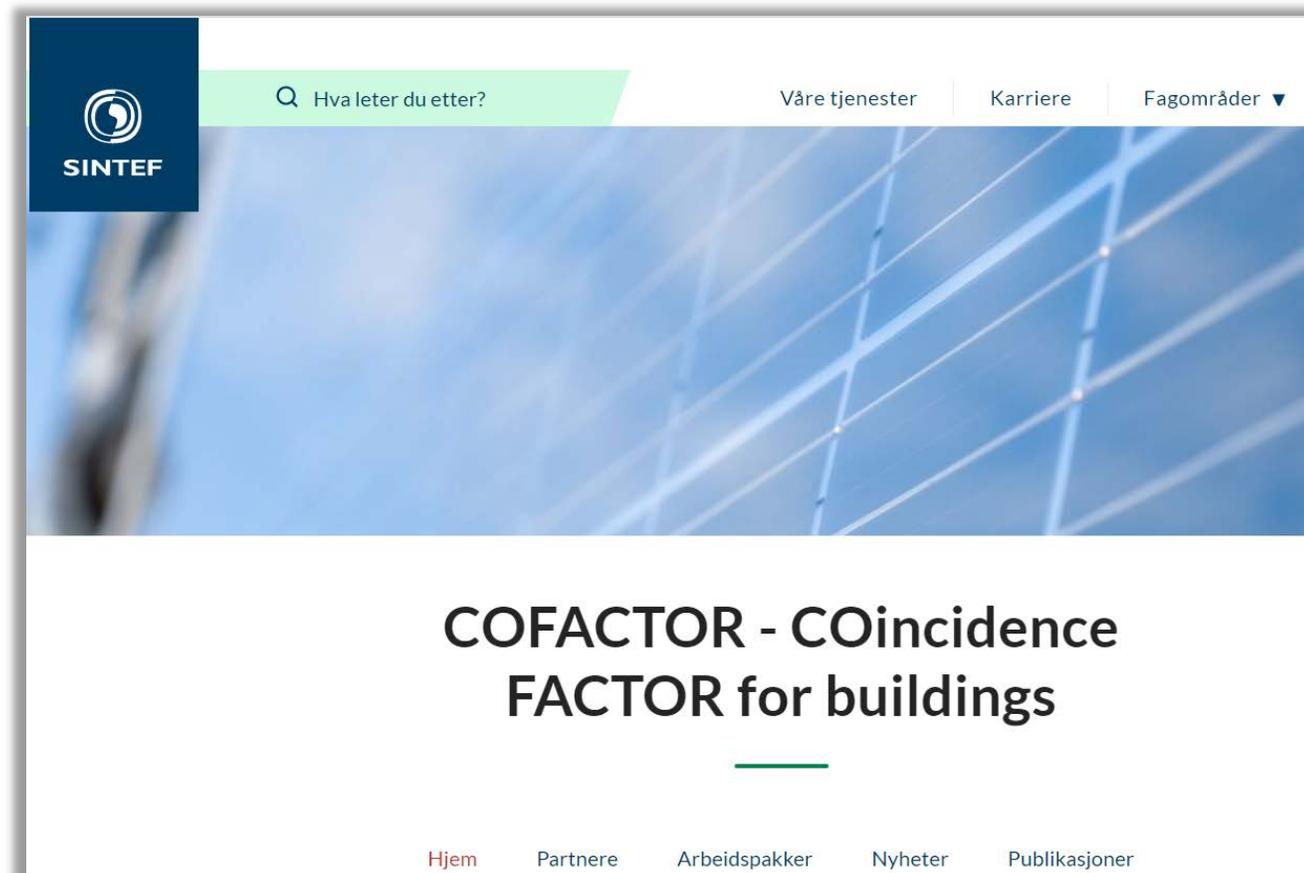

SINTEF

COFACTOR – forstå energibruk i og ved bygg

- KPN-prosjekt (2021-2025)
- Detaljerte måledata for bygninger
  - Tidsoppløsning: time, minutt, sekund
  - Formålsfordelte lastprofiler
- Nye oppdaterte samtidighetsfaktorer
  - Type bygg, oppvarmingssystem, nye teknologier
- Ny metode for standard lastprofiler
  - Type bygg, oppvarmingssystem, nye teknologier

SINTEF

Teknologi for et
bedre samfunn